

Vårdhygieniska riktlinjer - Tarmsmitta

Dessa riktlinjer gäller vid diarré/kräkningar av oklar orsak och vid bekräftad tarmsmitta som **inte** är orsakad av Clostridier eller Calicivirus (vinterkräksjuka).

Vid misstanke om, eller bekräftat fall av Clostridieinfektion eller vinterkräksjuka (samt rota-, sapo-, adeno- och astrovirus) gäller särskilda vårdhygieniska råd.

Bakgrund

Tarminfektioner kan orsakas av både bakterier, virus och parasiter. De vanligaste symtomen är diarréer och/eller kräkningar. Risken för smittspridning är stor hos en person som har diarré eller kräks och det gäller därför att handla rätt redan innan man säkert vet vad som orsakat symtomen.

Smittspridning sker via direkt eller indirekt kontakt. För att bli sjuk måste smittämnet komma in i magtarmkanalen. Detta sker vanligtvis via våra händer eller mat och dryck. Vid kräkning kan också droppsmitta ske.

Skärpta hygienrutiner

Basala hygienrutiner är inte tillräckligt för att förhindra smittspridning. Vid kontakt med patient med diarré och/eller kräkningar ska skärpta hygienrutiner tillämpas.

- **Tvätta händerna med tvål och vatten** efter kontakt med patienten eller kontakt med ytor i omgivningen. Torka händerna ordentligt torra. Sprita därefter händerna.
- **Långärmat plastförkläde** används vid nära patientkontakt (t.ex. vid bäddning, kontakt med smutsiga föremål som tvätt, avfall, bäcken och vid städning). Förkläde utan ärm kan användas i situationer där armarna inte riskerar att kontamineras.
- **Handskar** används vid kontakt med kräkning, diarré eller andra kroppsvätskor.
- **Munskydd (klass II R) och visir** används vid nära omvårdnadsarbete om det är känt att patienten kräks och det finns risk för stänk mot ansiktet.

Placering av patient

Öppenvård

Patienten kan sitta i väntrum med andra patienter. Behöver patienten använda vårdcentralens toalett, ska toastol och övriga tagytor torkas av med ytdesinfektion.

Inläggning på sjukhus

Patienten ska vårdas på eget rum med eget toalettutrymme så länge hen bedöms vara smittsam. Dörren ska hållas stängd. Mobilisering utanför vådrummet kan ske även innan smittfriförklaring om tarmsymtomen är under kontroll och patienten har god handhygien. Patienten ska dock inte vistas i dagrum eller andra allmänna utrymmen innan smittfriförklaring. Hjälpmiddel och medicinteknisk utrustning ska om möjligt vara rumsbunden. Materiel och utrustning som inte behövs plockas ut från rummet.

Städning, rengöring och desinfektion

Öppenvård

Städning mellan patienter

- Utrustning och ytor med hög smittrisk (exempelvis ovasida brits, undersökningsstol, rullande vagnar, arbetsytor, medicinteknisk utrustning, undersökningslampa, handtag) bearbetas med ytdesinfektion.
- Om britspapper används ska det bytas mellan varje patient.

Slutenvård

Daglig städning

- Synlig smuts behöver först torkas bort med vatten och eventuellt rengöringsmedel.
- Använd sedan mikrofiberduk med ytdesinfektion.
- Patientnära ytor och tagställen, exempelvis handtag, ledstänger, larmknappar, strömbrytare, sängbord, sängpanel, sänglampa, dävert och sänggrindar bearbetas mekaniskt. Tänk även på kanter, ovan- och undersida på möbler och utrustning.
- Städa golv med fuktad mopp.
- Använda mikrofiberdukar och moppar läggs i plastpåse för vidare transport till tvätt.
- Torka av moppstativet med ytdesinfektion efter användning.

Slutstädning

- Inspektera rummet för att bedöma rengöringsbehovet.
- Börja med att torka bort synlig smuts på utrustning och ytor runt patientplats med vatten och vid behov rengöringsmedel.
- Kuddar, täcken och filter skickas till tvätt. Eventuella engångsdraperier byts.
- Dragkedjan på madrassöverdraget öppnas för att kontrollera att inget läckage skett. Vid läckage ska överdrag och madrass kasseras.
- Toalettpappersrullen, handskar och annat engångsmateriel som varit i patientens närhet eller hanterats av personal slängs.
- Byt toaborste.
- Engångsmateriel som förvarats i närförråd slängs om inte renhetsgraden kan garanteras.

- Alla ytor i listan nedan bearbetas med ytdesinfektion på mikrofiberduk. Byt duk ofta!

I vådrummet:
Dörr och dörrkarm (tagytor), dörrhandtag
Medicinteknisk utrustning t.ex. droppställning, infusionspump
Skärmvägg
Panel ovanför sängplats inklusive uttag för gas och sug
Sänggrindar, sänggavlar, sängbotten, dävert (underredet på sängen ska vara synligt rent), fjärrkontroll till säng
Madrassens ovan- och undersida
Sänglampa
Sängbord (ovan- och undersida samt lådor)
Övriga möbler (t.ex. bord, fätölj, stol). Glöm inte undersida på armstöd och bordskant.
Patientgarderob, in- och utsida, ovansida och handtag
Närförråd (in- och utsida, ovansida och handtag)
Handfat, blandare, spegel, torkypappershållare och övrig utrustning kring handfatet.
Hållare för desinfektionsmedel, tvål, kräkpåsar mm.
Stativ/hållare för avfall och tvättsäck
Ledstänger
Fönsterbräda, fönsterhandtag, vridstång för persienn
Taklift inklusive fjärrkontroll
Tv inklusive fjärrkontroll
Övrig teknisk installation, strömbrytare, vägguttag, närvaroknappar, larmknappar, displayer
I toalettutrymmet:
Dörr och dörrkarm (tagytor), dörrhandtag
Strömbrytare, väggkontakter, larmknappar
Spegel
Hyllor
Stativ/hållare för avfall och tvättsäck
Ledstänger
Hållare för handsprit och tvål
Torkypappershållare
Duschutrymme, blandare, slang, duschmunstycke, duschpall/stol
Handfat och blandare
WC-stol ut- och invändigt, spolknapp, stödhandtag
Toalettpappershållare
Spoldesinfektorns display och utsida
Hyllor och skåp

- Städa golvet med fuktig mopp.
- Lägg använda mikrofiberdukar och moppar i plastpåse för vidare transport till tvätt.
- Torka av moppstativet med ytdesinfektion efter användning.

Punktdeinfektion

- Vid spill av kroppsvätskor utförs punktdeinfektion med ytdeinfektion.

Rengöring av flergångsmateriel och hjälpmedel

- Utrustning som används till flera patienter ska desinfekteras med ytdeinfektion.
- Material som tål värme körs i disk- eller spoldesinfektor.

Tvätt

Lägg smutstvätt i en tvättsäck på rummet. Tvätt som är kraftigt nedsmutsad av kroppsvätskor läggs i en vattenlöslig tvättsäck tillsammans med torr tvätt så att inte säcken löses upp under transporten. Stoppa den vattenlösliga säcken i en vanlig tvättsäck och låt det rosa plastbandet hänga ut.

Patientens egna kläder ska inte tvättas i tvättmaskin på enheten. Smutsiga kläder läggs i plastpåse och skickas med patienten hem.

Avfall

Avfall hanteras som vanligt. Avfall som är kraftigt kontaminerat av kroppsvätskor och där risk för läckage finns, slängs i behållare för smittförande. Plastförkläden som är synligt rena kan återvinnas om återvinningskärlet finns inne på rummet.

Mathantering

Patient med tarmsmitta ska serveras maten. Hantera porslin och matbrickor som vanligt.

Behandling/undersökning på annan enhet

Informera mottagande enhet om att patienten är smittsam.

Före behandling eller undersökning på annan enhet ska patienten om möjligt duscha och byta till rena kläder. Sängen ska vara rengjord och renbäddad.

Nödändig medicinsk behandling, omvårdnad eller vårdplanering får inte undanhållas patient med vinterkräksjuka. Medicinskt ansvarig bedömer behovet.

Fysioterapi eller aktivitet i gemensam lokal

Patienter i smittsam fas ska inte delta i gemensamma aktiviteter, men kan erbjudas fysioterapi på rummet.

Transporter

Om det inte finns risk för läckage av avföring kan patienten samtransporteras. Enligt sekretesslagen har chauffören ingen rättighet att bli informerad om smittan.

Besökare

Besök ska undvikas, men kan beviljas under särskilda omständigheter. Vårdande enhet beslutar om besök och om eventuella åtgärder måste vidtas för att förhindra smittspridning till besökare.

Smittfriförklaring

Patient räknas som smittfri efter 48 timmars symtomfrihet. Vidta följande åtgärder:

- Låt patienten duscha och få rena kläder.
- Släng toalettpappersrullen, handskar och annat engångsmateriel som varit i patientens närhet eller hanterats av personal.
- Släng engångsmateriel som förvarats i närförråd på rummet om renhetsgraden inte kan garanteras.
- Släng tidningar.
- Byt toalettborste.
- Skicka kuddar, täcken, filter samt tyg- och duschdraperier till tvätt. Byt badlakan och handdukar.
- Använd ytdesinfektion och bearbeta alla ytor (ej golv) mekaniskt. Var särskilt noggrann med tagytor.
- Rengör och desinfektera säng och madrass med ytdesinfektion
- Torka av moppstativet med ytdesinfektion efter användning.